

Hyvä elämänlaatu ja parisuhde varjelevat laitoshoidolta

Pitkäaikaisen laitoshoidon käytössä on merkittäviä väestöryhmien välisiä eroja. Suomessa kehitetty terveyteen liittyvän elämänlaadun mittari 15D ennustaa hyvin laitoshoidon todennäköisyyttä ja tarvetta myöhemmällä iällä. 15D:n kykyä ennustaa laitoshoidon tarvetta on selvitetty THL:n Terveys2000 - tutkimuksessa seitsemän vuoden seurantajaksolla (1).

Tutkimustulokset osoittivat, että mitä parempi lähtötilanteen elämänlaatu, sitä pienempi riski joutua laitoshoidon seuranta-aikana. Alkutilanteen kognitiivisen toimintakyvyn taso ennusti samalla tavalla laitoshoidon riskiä. Myös ulkomaiset tutkimukset ovat osoittaneet, että huono terveyteen liittyvä elämänlaatu on yhteydessä myöhempään palvelujen käyttöön (2,3).

Myös siviilisäätö vaikutti laitoshoidon todennäköisyyteen. Leskillä, eronneilla ja naimattomilla oli muut taustatekijät vakioiden suurempi todennäköisyys käyttää laitoshoidon palveluita kuin parisuhteessa elävillä. Myös muissa kotimaisissa tutkimuksissa on korostunut yksinasuminen ja yksinäisyys laitoshoidon riskitekijöinä (4). Leskeksi jääneet yli 85-vuotiaat naiset olivat suurin yksittäinen laitoshoidon käyttänyt ryhmä tutkimuksessa. Samansuuntaisia tuloksia on saatu useissa aihetta käsittelevissä kotimaisissa tutkimuksissa (5,6).

Tulokset paljastivat myös väestöryhmittäisiä sosio-ekonomisia eroja, kun yksilötason terveyttä ja toimintakykyä mittaavat tekijät vakioitiin. Pienituloisilla todennäköisyys käyttää laitoshoidon palveluita oli suurempi kuin keskituloisilla.

Ikääntyneet haluavat asua kotona mahdollisimman pitkään

Kotimaisen vanhuspalveluita koskevan tutkimuksen perusteella vanhukset haluavat asua kotonaan mahdollisimman myöhäiseen ikään saakka. Kunnallisen kotihoidon tai yksityisen kotihoidon palvelut ja omaishoidon tuki sekä siihen liittyvät tukipalvelut tukevat tämän toiveen toteutumista (4). Kaksi kolmasosaa kunnallisen omaishoidon tuen piirissä olevista omaishoidettavista ja noin puolet omaishoitajista on yli 65-vuotiaita henkilöitä (7). Suomalaisten hyvinvointi 2010 -tutkimuksen perusteella peräti 86 prosenttia vastaajista toivoi nykyistä enemmän verovarvoja käytettävän vanhuspalveluihin (8).

Eero Siljander

erikoistutkija

CHESS-yksikkö

etunimi.sukunimi@thl.fi

(Kuvaaja: Maarit Kytöharju)

Lisää tietoa:

- 1) Valkonen T., Lassila J. (toim.) (2012) Hoivaturva –loppuraportti. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos – ETLA.
- 2) Sarma, S. and W. Simpson (2007) A Panel Multinomial Logit Analysis of Elderly Living Arrangements: Evidence From Aging in Manitoba Longitudinal Data Canada, *Social Science and Medicine*, 65:2539-552.
- 3) Sarma S., Hawley G., Basu K. (2009) Transitions in Living Arrangements of Canadian Seniors: Findings From NPHS Longitudinal Data, *Social Science and Medicine*, 68:1106-113.
- 4) Vaarama M., Moisio P., Karvonen S. (toim.) (2010) Suomalaisten hyvinvointi 2010. THL.
- 5) Einiö E.K. (2010) Determinants of institutional care at older ages in Finland. Väestöliitto, Väestötutkimuslaitos, 2010. Finnish Yearbook of Population Research, XLV 2010 Supplement.
- 6) Martikainen P., Moustgaard H., Murphy M., Einiö E.K., Koskinen S., Martelin T., Noro A. (2009) Gender, living arrangements, and social circumstances as determinants of entry into and exit from long-term institutional care at older ages: a 6-year follow-up study of older Finns, *The Gerontologist*, 49(1): 34–45.
- 7) Sotkanet –tilastopalvelu. THL. 2012.
- 8) Muuri A. (2010) Väestön mielipiteet sosiaalipalveluista. Teoksessa: Vaarama M., Moisio P., Karvonen S. (toim.) (2010): Suomalaisten hyvinvointi 2010. THL.